

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ
Й СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ»**

(13-14 травня 2022 р.)

Хмельницький
2022

УДК 37.01"313"(063)
Т 33

Теоретичні основи педагогіки й сучасні аспекти виховання. Матеріали науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 13-14 травня 2022 р.). – Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2022. – 76 с.
ISBN 978-617-8074-09-8

У збірнику представлені матеріали науково-практичної конференції «Теоретичні основи педагогіки й сучасні аспекти виховання». Розглядаються загальні питання теорії і методики навчання, інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, дошкільної педагогіки та інше.

Збірник призначений для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, які цікавляться педагогічною наукою, а також для широкого кола читачів.

УДК 37.01"313"(063)

ISBN 978-617-8074-09-8

© Колектив авторів, 2022
© Видавництво «Молодий вчений», 2022

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Дарійчук С.В., Завгородня Т.К.

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ
СУЧАСНОГО МІСТА В КОНТЕКСТІ
ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ.....6

Дзюдзя А.М.

ЗНАЧЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У СУЧАСНОМУ СВІТІ ТА ЇХНЯ РОЛЬ У ПРОЦЕСІ
ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ9

Цибанюк О.О.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА ФІЗИЧНА АКТИВНІСТЬ
ЯК ОСНОВНА ТЕМА ДОКУМЕНТІВ ООН13

Чорна І.В., Татарин О.М.

СКРАЙБІНГ ЯК СУЧАСНА ФОРМА ВІЗУАЛІЗАЦІЇ
НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ
ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН.....17

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Іваненко О.С.

ФОРМАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ
НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ22

Коваленко А.О.

ОРГАНІЗАЦІЯ КОМАНДНИХ ЗМАГАНЬ
НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
З УРАХУВАННЯМ РОДОВОЇ СПЕЦИФІКИ
ХУДОЖНІХ ТВОРІВ26

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Галманова Є.С.

ДІТИ З ПОРУШЕННЯМ
ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ32

Дідух К.В.

ВРАХУВАННЯ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ З ООП
В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ..... 35

Загребельна О.О.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ
ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ 39

Морозюк Т.Р.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД КОРЕКЦІЙНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ
ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ..... 43

Руденко Т.Ю.

ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ
ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ 49

Тригуб Д.О., Кисличенко В.А.

ЛОГОРИТМІКА В ПРОЦЕСІ ПОДОЛАННЯ ЗАЇКАННЯ У ДІТЕЙ 53

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Кравченко О.Л.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
З ТЕХНОЛОГІЇ ХАРЧУВАННЯ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ
ФУНКЦІЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 57

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Жданкіна А.В.

ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ
ПИТАНЬ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ..... 62

Семенюк С.В.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ ПОЗИТИВНОГО
СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ЗВО ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ
САМОБУТНОСТІ НАРОДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ..... 65

ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Масло І.М.

ОСНОВНІ ТЕОРІЇ НАВЧАННЯ..... 68

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Голинська М.М.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.....72

3. Колупаєва А.А. Педагогічні технології інклюзивного навчання : навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 160 с.
4. Миронова С.П. Нова українська школа: особливості організації процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах : навчально-методичний посібник. Тернопіль : ТОВ «Астон», 2020. 176 с.
5. Нагорна О.В. Застосування технологій інклюзивної освіти як засіб створення безбар'єрного навчання дітей з особливими освітніми потребами. *International Academy Journal Web of Scholar*. 2020. Вип. 1(43). С. 3–6.
6. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : Вид-во «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
7. Про затвердження оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти: Постанова Каб. Міністрів України від 13.04.2011 р. № 329 : станом на 13.04.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0566-11>
8. Садова І.І., Колток Л.Б. Технології педагогічного оцінювання результатів навчання в інклюзивному підході. *Корекційна педагогіка. Серія Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 32. С. 19–22.
9. Сак Т.В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі : навчальний курс та науково-методичний посібник. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. 168 с.
10. Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки : підручник. 2-ге вид. доп. Львів : Вид-во «Новий світ – 2000», 2019. 264 с.

Морозюк Т.Р.

студентка,

науковий керівник: Котлова Л.О.

кандидат психологічних наук, доцент,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД КОРЕКЦІЙНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ

XXI століття – час великих відкриттів у різних наукових галузях. Проте вчені до сьогодні не можуть попередити та зупинити аутизм – захворювання, яке виникає внаслідок порушення розвитку головного мозку і характеризується вродженим та всебічним дефіцитом соціальної

взаємодії та спілкування. Його неможливо вилікувати, проте з часом можна скоригувати і адаптувати людину до соціального життя.

Оскільки в Україні досвід спеціальної освіти дітей з аутизмом практично відсутній, фахівці користуються досвідом таких країн, як США, Канада, Німеччина, Польща, Білорусія. Система допомоги особам із загальними розладами розвитку в Україні лише почала формуватися, чим започатковується реалізація конституційного права аутистичних громадян на освіту та розвиток згідно з їхніми можливостями. Провідною формою роботи з аутистичними людьми є психолого-педагогічна корекція [5].

Систематична комплексна психолого-педагогічна корекція дітей-аутистів можлива лише в спеціально організованих умовах. Комплексна реабілітаційна робота з аутистичними дітьми охоплює психологічну і педагогічну корекцію, виявлення і розвиток творчих здібностей дітей, розвиток мовлення та комунікативних навичок, а також систематичну працю з батьками [1].

Психологічна допомога дітям з розладами спектра аутизму (РСА) є одним з ключових моментів у системі їх реабілітації. Серед основних видів у системі психологічної допомоги дітям з РСА можемо виокремити психологічне консультування, психологічну корекцію, психологічну діагностику, психологічну підтримку, психологічну профілактику, а також психологічний супровід.

Оскільки аутизм – явище складне і багатогранне, у світі існує і застосовується безліч корекційних методик для людей з аутизмом.

Корекційних методик для дітей з РАС існує безліч. Вони розподіляються на декілька напрямів, а саме:

- поведінкові підходи;
- розвивальні підходи;
- сенсорно-перцептивні підходи;
- еклектичні підходи.

Поведінкові підходи. АВА (Applied Behavior Analysis) – прикладний аналіз поведінки. Мета АВА – підвищення рівня бажаної поведінки та зниження рівня небезпечної або проблемної поведінки, яке може заважати навчанню та ефективній соціальній взаємодії. АВА-терапія використовується для поліпшення мовних і комунікативних навичок, уваги, пам'яті та академічних навичок.

Також АВА-терапія займається корекцією проблемної поведінки, яка заважає нормальному функціонуванню дитини, за допомогою процесу, що має назву «функціональна оцінка поведінки» [6].

VBA (The Verbal Behavior Approach) – вербально-поведінковий підхід. З точки зору підходу VBA, експресивний бік мови включає:

- навичку вираження прохання, яка є найважливішою навичкою, тому що їй передують мотивація, а в результаті дитина отримує бажане;
- навичку позначення предметів: назвати те, що дитина бачить, чує, нюхає, відчуває, смак чого відчуває;
- наслідувальну навичку – повторити почуті слова (відлуння);
- інтравербальну навичку – це вміння відповідати на запитання.

PRT (Pivotal Response Treatment) – навчання основних/ключових навичок/реакцій. Методика PRT спрямована на розвиток мотивації, соціальної ініціативи, вміння реагувати на кілька сигналів, самоврядування. Надалі сприяє полегшенню сприйняття навчальної інформації.

Основна мета PRT – розвивати мотивацію у дитини з РАС реагувати на сигнали і соціальні взаємодії, які можуть замінити неналежну або атипову поведінку.

PRT-терапевти взаємодіють з дітьми в ігровому середовищі. Під час гри дорослий заохочує значущу соціальну поведінку. Заохочення завжди пов'язано з логікою ситуації.

TEACCH (Treatment and Education of Autistic and Related Communication Handicapped Children) – програма, яка дозволяє навчати дітей з аутизмом та дітей з особливими потребами. TEACCH – це методика структурованого навчання з особливою увагою до середовища. Основні цілі навчання:

- максимально розвинути незалежність дитини;
- допомогти дитині ефективно взаємодіяти з іншими;
- збільшувати і розвивати інтелектуальні навички, шкільні вміння та індивідуальні здібності;
- стимулювати генералізацію навичок (усі нові навички, які дитина може максимально часто й ефективно використовувати в різних ситуаціях удома, в садку, школі);
- розвивати почуття себе, розуміння себе (розвиток емоційної сфери).

Робота з дітьми проводиться в таких сферах: імітація; сприйняття; велика моторика; дрібна моторика; координація очей і рук; елементарна пізнавальна діяльність; мова; самообслуговування; соціальні відносини. Основна вікова група – 3–14 років (з мовним розвитком, який відповідає 5-річному віку) [6].

DIRFloortime. Методика Floortime, передбачає прямування за ініціативою дитини у грі й соціальній взаємодії. Концепція базується на припущенні про те, що, працюючи з емоційними, або афективними, проявами, ми можемо позитивно впливати на базові здібності, відповідальні за відносини, мислення та спілкування.

DLT (DailyLifeTherapy) – щоденна життєва терапія. Навчання адаптивної поведінки та корекція дезадаптивної поведінки здійснюються за допомогою фізичних навантажень, емоційної регуляції і навчання академічних навичок у групі. Фізичні навантаження забезпечуються в ході спільних фізкультурно-оздоровчих заходів, виконання фізичних вправ.

Емоційна регуляція і стабілізація здійснюється через мистецтво, групові музичні заняття. Заняття мають чітку, структуровану форму, навчання ведеться на основі наслідування і синхронізованої діяльності.

Емоційно-смісловий підхід до корекції РАС. Цей підхід є смисловим, тому що його основне завдання – накопичення та осмислене упорядкування індивідуального афективного досвіду дитини, який зможе стати опорою для розвитку її активних і диференційованих відносин з оточенням.

Підхід передбачає встановлення емоційного контакту з дитиною та її залучення до взаємодії зі спільним проживанням і осмисленням того, що відбувається. RDI (Relationship Development Intervention) – методика розвитку взаємодії / міжособистісних стосунків. RDI – метод поведінкової терапії, заснований на мотивації дитини до спілкування, взаємодії та дружби. Люди з обмеженими можливостями можуть адаптуватися і вчитися функціонувати «нормальним» способом.

Програми RDI навчають батьків, як вести свою дитину, шукати і досягати успіху у взаєминах у відповідь, одночасно розглядаючи ключові аспекти, такі як мотивація, спілкування, емоційне регулювання, епізодична пам'ять, швидке зміщення уваги,

самосвідомість, оцінка, виконавче функціонування, гнучке мислення і творче вирішення проблем. Сенсорно-перцептивні підходи.

Ayres Sensory Integration – сенсорна інтеграція. Метод спрямований на стимуляцію роботи органів почуттів в умовах координації різних сенсорних систем. Сенсорно-інтегративна терапія являє собою ретельно дозоване та чітко побудоване специфічне тренування порушених функцій у спеціально організованому терапевтичному середовищі. Найбільшу ефективність методика дає в корекції дітей з синдромом Дауна, ЗПМР, ДЦП, аутизмом. Вона включає теорію сенсорної інтеграції, методику оцінки рівня розвитку цієї сфери та комплекс вправ, які використовуються в роботі з пацієнтом. Метод сенсорної інтеграції передбачає стимуляцію роботи органів почуттів в умовах координації різних сенсорних систем [5].

Томатіс-терапія є засобом стимуляції активності мозку шляхом використання поліфонічного звучання музичних засобів. На основі аудіограми людини і за рахунок того, що фільтруються певні частоти (високі, низькі або середні), складаються індивідуальні програми, які дозволяють розвивати мозок, тренуючи його шляхом прослуховування музики на певних частотах.

У Томатіс-терапії важливий індивідуальний підхід. Прослуховувати абсолютно стандартні музичні записи не раціонально. Головне – розробити індивідуальну систему аудіотренувань.

Еклектичні підходи. SCERTS – це освітня модель для роботи з дітьми з РАС та їхніми сім'ями. Вона містить конкретні рекомендації, спрямовані на те, щоб допомогти дитині стати компетентним і впевненим соціальним комунікатором, одночасно відвертаючи проблеми поведінки, які заважають їй навчанню та розвитку відносин. Цей метод також покликаний допомогти сім'ям, викладачам і терапевтам працювати спільно, ретельно скоординованим чином, щоб досягти максимального прогресу в підтримці дитини [3].

Звісно, вибір корекційних методик для кожної дитини суто і суворо індивідуальний. Він залежить від індивідуальних особливостей дитини з РАС, універсальність підходу в цій сфері не прийнятна. Але є одне правило, з яким погоджуються всі фахівці, і це правило говорить про те, що найбільш ефективними є методики раннього втручання. Чим раніше буде визначено (або, якщо завгодно,

діагностовано) особливості вашої дитини, тим на кращий результат корекції можна сподіватися.

Перше дослідження на цю тему було проведено в США професором психіатрії та поведінкових наук Саллі Роджерс не так давно – у 2012 році. Воно показало, що раннє втручання нормалізує мозкову активність аутичних дітей віком 18 місяців. У ході дослідження, опублікованого в Журналі Американської академії дитячої та підліткової психіатрії під назвою «Раннє поведінкове втручання пов’язується з нормалізацією мозкової активності у дітей з аутизмом молодшого віку», з’ясувалося, що діти, які отримували певну терапію втручання, демонстрували більшу мозкову активність, коли дивилися на обличчя, а не на предмети, тобто проявляли реакцію, типову для здорових дітей, які брали участь у дослідженні, і протилежну реакції тих аутичних дітей, які отримували лікування за допомогою інших видів втручань.

Відштовхуючись від вище сказаного, можна зробити висновок, що «палички-виручалочки» існують для аутистів різних вікових категорій, але їх вибір і застосування – це винятково індивідуальна робота, що вимагає від фахівців граничної уваги і кваліфікації, а від батьків – терпіння й наполегливості, оскільки кожна корекційна методика передбачає регулярні та постійні зусилля з боку всіх, хто оточує вашу дитину і щиро бажає їй щастя.

Список використаних джерел:

1. Шульженко Д.І. Основи психологічної корекції аутичних порушень у дітей : монографія. Київ, 2009. 385 с.
2. Krajowe Towarzystwo Autyzmu. The Miller Umwelt Assessment. URL: <http://www.millermethod.org/>
3. Learn more about The SCERTS® Model. URL: <http://www.scerts.com/>
4. Neuropsychological assessment. URL: <https://core.ac.uk/download>
5. The Son-Rise Program Start-Up Options. URL: <https://autismtreatmentcenter.org>
6. University of California – Davis Health System. «Autism early intervention found to normalize brain activity in children as young as 18 months». ScienceDaily, 26 October 2012. URL: www.sciencedaily.com/releases/2012/10/121026125021.htm

Руденко Т.Ю.

студентка,

Науковий керівник: Котлова Л.О.

кандидат психологічних наук, доцент,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

Сьогодні різноманітні порушення мовлення у дітей дошкільного віку є дуже поширеними. Ці порушення зумовлені впливом багатьох чинників. У своїх працях проводили аналіз мовленнєвих порушень Р.Є. Левіна, Т.Б. Філічева, Г.В. Чиркіна та Л.С. Волкова.

У нормотипових дітей у віці 5-ти років вже розгорнуте фразове мовлення, присутні конструкції складних речень, навички словозміни й словотвору, словниковий запас достатній, повністю сформована звуковимова. Але у деяких дітей затримується формування компонентів мовлення (фонетика, лексика, граматики), навіть за умов нормального слуху та інтелекту.

Р. Левіна вперше зазначила, що загальний недорозвиток мовлення у дітей з нормальним слухом і збереженим інтелектом (ЗНМ) – це різні мовленнєві порушення, при яких порушено формування всіх компонентів мовленнєвої системи, які відносяться до звукової і смислової сторони мовлення [3, с. 53].

Розрізняють 4 рівні загального недорозвинення мовлення, які окреслюють певний стан компонентів мовлення [4, с. 104].

І рівень ЗНМ визначається повною або майже повною відсутністю словесних засобів спілкування у віці, коли у нормотипових дітей мовлення активно формується або вже сформоване.

Лексична будова мовлення. Активний словник дитини значно менший за пасивний, цілком обмежений. Він складається зі звуконаслідувань, звукокомплексів, редукованих слів. Звукокомплекси інколи супроводжуються жестами: «бі» з жестом крутіння керма – машина їде.